

האופק המדיני בעקבות המלחמה בעזה

סיכום כנס באוניברסיטת תל-אביב, 3 בספטמבר 2014

ב-3 בספטמבר 2014 נערך באוניברסיטת תל-אביב כנס ייחודי על ההזדמנויות המדיניות בעקבות המלחמה בעזה, תחת הכותרת "אופק מדיני - הלכה למעשה". הכנס נערך על-ידי השדולה לשיתוף פעולה אזורי בכנסת, בראשות ח"כ ניצן הורוביץ, מיתוים - המכון הישראלי למדיניות-חוץ אזורית, מרכז תמי שטיינמץ למחקרי שלום, ומולד - המרכז להתחדשות הדמוקרטיה. השתתפו בו חברי כנסת, מומחים, חוקרים ועיתונאים.

להלן עיקרי הדברים שנאמרו בכנס:

ח"כ ניצן הורוביץ (מרצ), יו"ר השדולה לשיתוף פעולה אזורי: "האופק המדיני שהבטיח נתניהו הוא חזיון תעתועים. נתניהו יודע היטב שיש הזדמנות בלתי-חוזרת למהלך מדיני גדול במזרח התיכון יחד עם כל הגורמים המתונים, אך הוא אינו רוצה בו ועושה הכל כדי להכשילו – לצורך הישרדותו הפוליטית. בכך הוא מקריב אינטרס לאומי גורלי על מזבח השיקול הפוליטי הצר. ישראל צריכה להכיר ביוזמת השלום האזורית ולהצטרף לכוחות המתונים. המציאות במזרח התיכון מייצרת הזדמנויות לצד סיכונים. נתניהו מתעקש בקנאות לשמר סטטוס קוו שאינו קיים עוד ומדרדר אותנו לעבר הסיכונים. לכן גלישה לסבב אלימות נוסף – בעזה ובשטחים – היא רק שאלה של זמן, וזמן קצר."

ד"ר נמרוד גורן, ראש מכון מיתוים: "ההתפתחויות במזרח התיכון אכן מציבות בפני ישראל הזדמנויות חדשות ואופק מדיני. אולם, מימושם מותנה במדיניות חוץ ישראלית אחרת, שתשים את קידום השלום ושיתוף הפעולה האזורי בראש סדר העדיפויות. ישראל צריכה לשנות את מדיניותה כלפי ממשלת האחדות הפלסטינית ולהסכים לנהל משא ומתן עמה, וישראל צריכה להיענות בחיוב לתמריצים האזוריים לשלום מהם היא התעלמה עד כה - יוזמת השלום הערבית והצעת האיחוד האירופי לשדרוג חסר תקדים ביחסים עם ישראל. ללא התקדמות בתהליך השלום, מעמד ישראל באזור ובעולם יוסיף להיחלש."

ד"ר אפרים לביא, מנהל מרכז תמי שטיינמץ למחקרי שלום: "השאיפה של ההנהגה והציבור הפלסטיני נותרה לממש את היעד הלאומי של כינון מדינה עצמאית בגבולות '67 ובירה במזרח ירושלים, באמצעות מו"מ ישיר עם ישראל על בסיס החלטה 242. על ישראל והפלסטינים לחדש את המו"מ הישיר על הסדר קבע ולנהל אותו מתוך החלטה אסטרטגית הנתמכת על ידי הציבור, ומתוך מחויבות אמת להגיע להסכם מדיני על חלוקת הארץ. אימוץ יוזמת השלום הערבית עשויה להעניק לשני הצדדים גיבוי חיוני שהם זקוקים לו כדי לקבל את ההכרעות הלאומיות ההיסטוריות, שנדרשות מהם כדי להגיע להסכם קבע."

מיכאל מנקין, מנכ"ל מרכז מולד: "צוק איתן' היה כשלון אסטרטגי ידוע מראש, והוכיח שוב את קריסת קונספציית "ניהול הסכסוך" של נתניהו, שמאמין כי לא ניתן לפתור את הסכסוך, אבל ניתן "לנהל" אותו על אש קטנה לאורך שנים. דווקא בגלל שהקונספציה של ראש הממשלה קרסה, על השמאל להציע קונספציה חלופית שתתמודד עם הפחדים והתקוות של הציבור הישראלי."

פרופ' אלי פודה, האוניברסיטה העברית ומכון מיתוים: "צוק איתן' הוביל לשינוי בדעת הקהל הישראלית. הציבור בישראל ראה את אבו-מאזן מוכיח עצמו כפרטנר. האיומים המתפתחים באזור צריכים לקרב את ישראל למדינות בעלות אינטרסים משותפים לה, ומהבחינה הזו היוזמה האזורית היא מפתח לעתיד ישראל באזור. גם ליברמן שפעם טען שהיוזמה הסעודית תוביל לסופו של העם היהודי, היום מבין שהדבר שונה."

עו"ד דב וייסגלס: "מתווה אולמרט הוא מתווה מוסכם על בכירי הרשות הפלסטינית. ההסכמים לא הגיעו לידי מימוש מסיבות פוליטיות פנים ישראליות. אבו-מאזן ופיאד טיפלו בטרור החמאסי בגדה בצורה רחבה ומשמעותית הרבה יותר מישראל. העברת המידע הזה בצורה יעילה לציבור יכול להוביל לחילופי שלטון בישראל."

ח"כ זהבה גלאון, ראשת מרצ: "אין פרטנר בצד הישראלי לקדם מהלך של שלום. ראש הממשלה מנסה לנהל את הסכסוך אך בפועל הסכסוך מנהל אותו. לציבור מגיע לדעת מה ההסכם שנתניהו חתם עם החמאס, כדי להבין מה צופן העתיד לכולנו."

ח"כ עמר בר-לב, מפלגת העבודה: "יש שאלה האם ההזדמנות עכשיו היא הסכם כולל או הסדר לגבי עזה עם אבו מאזן. לגבי עזה, יש קונצנזוס בציבור הישראלי. אין ויכוח גבולות ויש כאן הזדמנות אסטרטגית של פירוז ופירוק תמורת נמל ימי ושדה תעופה. ולשם צריך ללכת כעת עם כל הבריתות האזוריות שנפתחו בפנינו."

תא"ל במיל" גדי זהר, ראש המועצה לשלום וביטחון: "לא יהיה שיתוף פעולה אזורי בלי הנושא הפלסטיני. על השמאל להציג פתרונות אמיתיים לסוגיות הביטחון, ויש פתרונות כאלו."